

Сънародник

Брой
Číslo 3

Krajan

Юли - Септември
Júl - September 2022

Велико Търново/Veliko Tarnovo

Foto: Mária Košková

➤ До Хронски Бенядик
и Свети Антон

➤ Концерт на Маргарита Хранова
и Стефан Илчев в Братислава

➤ Словашко-български
образователен
кът на открито

➤ Do Hronského Beňadiku
a Svätého Antona

➤ Koncert Margarity Hranovej
a Stefana Ilčeva v Bratislave

➤ Slovensko -bulharský
náučný vzdelávací
chodník

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ИЗТЪКНАТА СЛОВАШКА ПРЕВОДАЧКА ОТ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЮЛИЯ СТАЙКОВА

Юлия Стайкова, именита словашка преводачка от български език, навлиза в света на литературата чрез превода. Тази година се навършват 100 години от рождението ѝ.

Името на преводачката Юлия Стайкова изгрива на сцената на българско-словашките литературни взаимоотношения през трудните години в средата на 20. век. Тя винаги се е стремяла да превежда книги с висока художествена стойност, които да свързват двете култури. Както в количествено измерение, така и по отношение на качеството на преводите, Ю. Стайкова се нарежда сред най-продуктивните и уважавани словашки преводачи на българска литература на 20. век.

Юлия Стайкова завършва словашка и френска филология във Философския факултет на Университета „Коменски“ в Братислава. По време на следването си посещава избираеми дисциплини по български език, които събуждат интереса ѝ към българската литература и преводаческата дейност. През 1947 г. се омъжва за българина П. Стайков. Тя непрекъснато усъвършенства езиковите си умения в семейна среда и по време на престоя си в България (1954 – 1956), където семейството трябва да се премести временно по искане на Българската комунистическа партия. След завръщането си от България преводачката продължава да бъде в непрекъснат контакт с българския език и култура – работи в Българското посолство и в Българския културен институт в Братислава.

Първите ѝ преводи определят нейния по-нататъшен творчески път. Насочва се главно към два вида превод: литература за деца и юноши и проза за възрастни. През 60 – 80-те години на 20. век се налага да превежда произведения, които отразяват социалистическото строителство и пропаганда.

Дебютният превод, върху който Юлия Стайкова работи заедно със съпруга си, е Zlaté jablko – избрани български народни приказки. Превежда две заглавия на класици на българската литература – първия български роман за деца с фантастични мотиви „Ян Бибиян“ (Ján Bibiján) от Елин Пелин и повестта за живота на българските емигранти в Румъния преди Освобождението „Немили-недраги“ (Nemilí-nedrahi) от Иван Вазов. Специално място в нейните преводи на детска литература заемат българските народни приказки – например подбрани приказки от Георги Русафов, излезли под заглавието O bedárovom kožuchu, или други 38 приказки, включени в „Дървеният трон“ (Drevený

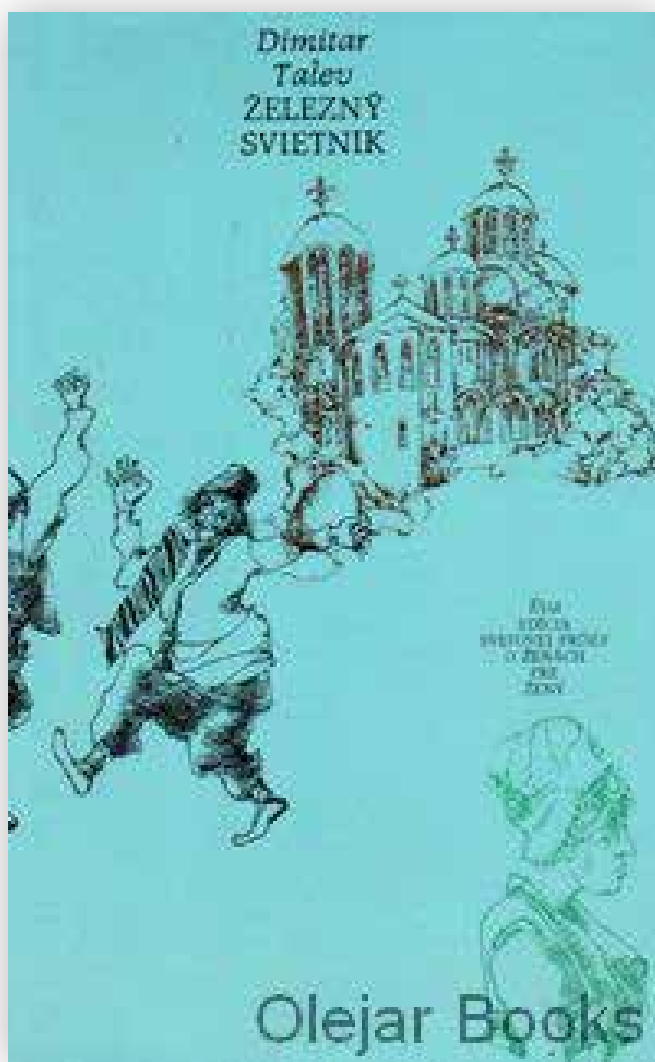
100. VÝROČIE NARODENIA VÝZNAMNEJ SLOVENSKEJ PREKLADATEĽKY Z BULHARČINY JÚLIE STAJKOVEJ

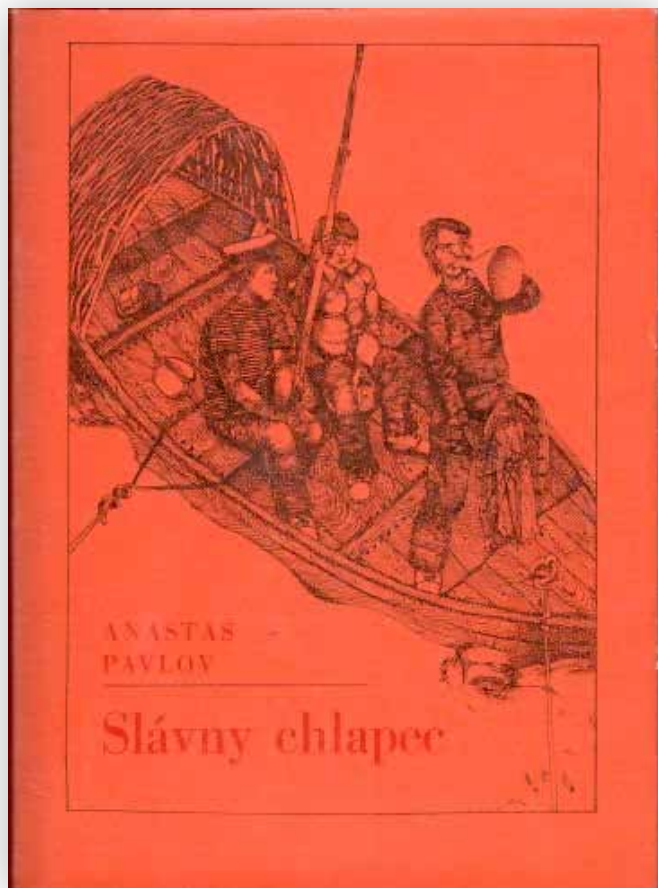

Do sveta literatúry prostredníctvom prekladu vstúpila významná slovenská prekladateľka z bulharčiny – Júlia Stajková. Od jej narodenia uplynulo tento rok 100 rokov.

Prekladateľka Júlia Stajková vstúpila na scénu bulharsko-slovenských literárnych vzťahov v zložitých 50. rokoch 20. storočia. Vždy sa usilovala prekladať knihy vysokej umeleckej kvality, ktoré vytvárali spojenie medzi oboma kultúrami. Z hľadiska kvantity aj umeleckých kvalít patrí medzi najproduktívnejších a najrešpektovanejších slovenských prekladateľov bulharskej literatúry 20. storočia.

Júlia Stajková študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor slovenčina – francúzština. Počas vysokoškolských štúdií navštevovala výberové kurzy bulharčiny, ktoré vzbudili jej záujem o bulharskú literatúru a prekladateľskú

trón). С български преводи участва и в селекциите от чуждестранни приказки със заглавия Tulenia princezná, Ako šla rozprávka do sveta и Rozprávky z ďaleka i z blízka.

В областта на литература за възрастни превежда цикъла от разкази за живота в българската столица „Софийски разкази“ (Sofijské poviedky) от Камен Калчев и романа за идеалите и ценностите на различните поколения „Обич“ (Láska) от Александър Карасимеонов. Неин е преводът на историческия роман на Димитър Талев „Железният светилник“ (Železný svietnik), който отразява националноосвободителните борби на българите в Македония през първата половина на 19. век. Мозайката от преводаческото творчество на Юлия Стайкова се допълва от сборника с анималистични разкази на Ради Царев „Мълчаливи познайници“ (Mlčanliví priatelia) и от подбрани разкази на ловна тематика от автори като Йордан Йовков, Елин Пелин, Емилиян Станев и др. със заглавие Poľovnícke šťastie. Юлия Стайкова превежда книги за туризъм и пътешествия като пътеводителят за България или „Словакия – древна и вечна“ (Dobry deň, Slovensko!) от Александър Костов, където авторът описва красотите на Словакия.

В спомените на съвременници, познавали лично Юлия Стайкова, тя е представена като скромна, тиха, добросърдечна, образована и интелигентна жена. Доцент Игор Хохел си спомня: „Срещнах Юлия Стайкова в Българския културен институт в Братислава, докато бях още студент по българистика. Беше някъде между 1972 и 1973

творбу. В року 1947 sa vydala za bulharského občana P. Stajkova. Jazykové kompetencie si ustavične rozširovala v rodinnom prostredí a počas pobytu v Bulharsku (1954 – 1956), kde sa rodina musela dočasne vysťahovať na politicky motivovanú žiadosť bulharskej strany. Po návrate z Bulharska bola v neustálom kontakte s bulharským jazykom a kultúrou, keďže pracovala na bulharskom zastupiteľskom úrade v Bratislave a tiež ako spolupracovníčka Bulharského kultúrneho a informačného strediska.

Prekladateľské prvotiny predurčili jej ďalšie zameranie na dva typy prekladu: 1. na literatúru pre deti a mládež a 2. prozaickú tvorbu pre dospelých. V 60. – 80. rokoch 20. storočia sa nemohla úplne vyhnúť prekladom, ktoré odrážali propagandisticko-budovateľskú tematiku.

Debutovým prekladom, na ktorom Júlia Stajková spolupracovala s manželom, bol výber z bulharských rozprávok Zlaté jablko. Preložila dva knižné tituly, klasikov bulharskej literatúry – prvý bulharský román pre deti s prvkami fantasy Ján Bibiján od autora Elina Pelina a románovú novelu o živote bulharských revolučných emigrantov v Rumunsku pred oslobodením Bulharska spod tureckej nadvlády Nemilí – nedrahí od Ivana Vazova. Osobitnú kapitolu jej prekladateľskej tvorby pre deti tvoria preklady bulharských ľudových a umelo vytvorených rozprávok, napríklad v knižke O bedárovom kožuchu od Georgiho Rusafova a vo výbere tridsiatich ôsmich rozprávok Drevený trón. Bulharskými prekladmi prispela aj do výberov inonárodných rozprávok Tulenia princezná, Ako šla rozprávka do sveta a Rozprávky z ďaleka i z blízka. Do okruhu prekladov literatúry pre dospelých patrí cyklus poviedok od autora Kamena Kalčeva zo života bulharského hlavného mesta Sofijské poviedky a románový príbeh od autora Alexandra Karasimeonova Láska o generačne rozdielnych ideáloch a hodnotách. Preložila historický román Dimitra Taleva Železný svietnik o národnooslobodzovacom zápase Bulharov v Macedónsku v prvej polovici 19. storočia. Mozaiku prekladateľskej tvorby Júlie Stajkovej dopĺňa zbierka poviedok zo sveta zvierat od Radiho Careva Mlčanliví priatelia a výber bulharských poľovníckych poviedok pod názvom Poľovnícke šťastie, ktoré napísali viacerí autori ako Jordan Jovkov, Elin Pelin, Emilian Stanev a i. Júlia Stajková sa venovala aj prekladom cestopisnej literatúry. Preložila knižku Cestujeme do Bulharska od Dr. Borova, ktorá obsahuje všeobecné údaje o Bulharsku, alebo knižku od autora Alexandra Kostova Dobry deň, Slovensko!, kde naopak autor opisuje krásy Slovenska.

V spomienkach súčasníkov, ktorí ju osobne poznali, Júlia Stajková bola veľmi skromná, tichá, dobrosrdečná, vzdelaná a inteligentná žena. Doc. Igor Hochel spomína: „S Júliou Stajkovou som sa zoznámil na pôde Bulharského kultúrneho a informačného strediska v Bratislave ešte ako poslucháč bulharistiky. Bolo to niekedy v rokoch 1972 – 1973. Počas štúdia bulharistiky som prečítal aj prvé knihy, ktoré preložila Júlia Stajková,

г. Докато следвах, прочетох и първите книги, преведени от Юлия Стайкова – историческия роман на Д. Талев „Железният светилник“ или „Софийски разкази“ на К. Калчев. Обичах да чета на синовете си, когато бяха малки, приказки на български автори от книгата „Дървеният трон“, в които майсторството на превода и, бих казал, добросъвестното отношение на Юлия Стайкова личаха ясно. Писал съм рецензии за някои от преведените от нея произведения. Юлия Стайкова винаги успяваше да улови не само смисъла на оригиналния текст, но и неговата естетика и специфика, както и уникалния почерк на автора. Иванка Ямрихова – дъщеря на нейната най-добра приятелка, разказва: „Г-жа Стайкова беше много скромна, тиха, възпитана и изключително интелигентна жена. Можеше да разговаряш с нея на всякакви теми и тя никога не говореше празни приказки. Личеше си, че има познания върху различни сфери на живота, било то по литературни, културни, научни или политически въпроси. В същото време тя беше много сърдечна и привързана към приятелите си. Съпреживяваше техните проблеми и винаги беше готова да им помогне. И беше много добър преводач на българска литература, особено за деца и юноши. Дъщеря ѝ Олга Стайкова-Кметова до ден днешен върви по нейните стъпки“.

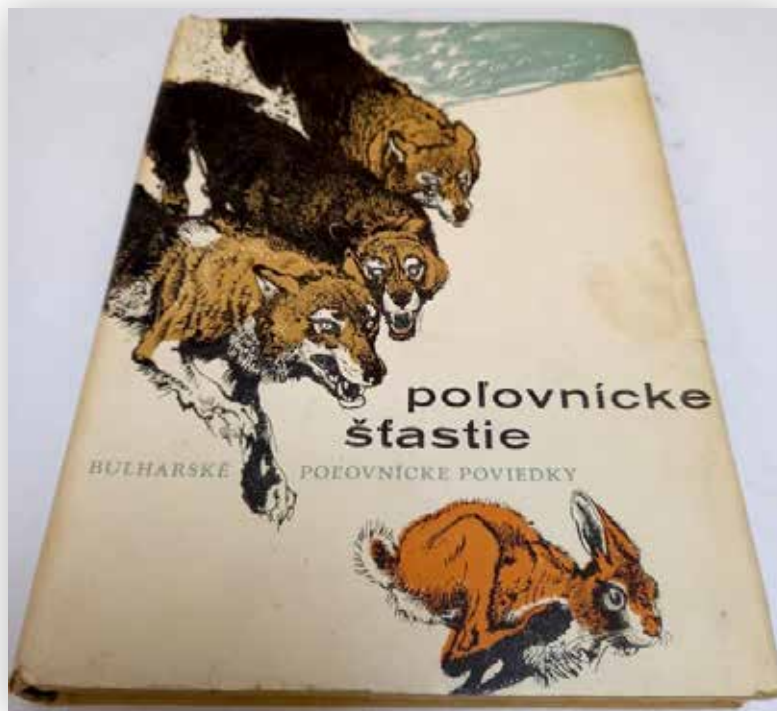
За приноса ѝ в развитието и популяризирането на българската култура в Словакия Юлия Стайкова е награждена с почетно звание и възпоменателен медал на министъра на културата на Република България, както и с орден „Кирил и Методий“ – II степен.

Автор **Каролина Караилieвoвa**

ХРОНСКИ БЕНЯДИК - СВЕТИ АНТОН - БАНСКА ШЯВНИЦА

В началото на есенния септември с представители на българската общност в Словакия за първи път участвах в ежегодното посещение на Хронски Бенядик. До този момент не

napríklad historický román D. Taleva Železný svietnik či Sofijské poviedky K. Kalčeva. Rád som mojim synom, keď boli malí, čítal rozprávky bulharských autorov z knihy Drevený trón, v ktorej sa plne prejavilo prekladateľské majstrovstvo a – povedal by som – poctivý prístup Júlie Stajkovej. O niektorých dielach, ktoré preložila, som napísal recenzie. Júlia Stajková vždy dokázala vystihnúť nielen sémantiku originálneho textu, ale aj jeho estetiku

a špecifiká a jedinečnosť autorského rukopisu.“ Pani Ivanka Jamrichová – dcéra jej najlepšej priateľky spomína: „Pani Stajková bola veľmi skromná, tichá, slušná a vysoko inteligentná žena. Dalo sa s ňou rozprávať na akékoľvek témy a nikdy nerozprávala len tak do vetra. Bolo vidno, že má znalosti a prehľad z rôznych sfér života, či už literárneho, kultúrneho, vedeckého alebo politického zamerania. Zároveň bola veľmi srdečná a pripútaná k svojim priateľom. Vedela sa vcítiť do ich problémov a vždy bola ochotná akokoľvek pomôcť. A bola veľmi dobrá prekladateľka bulharskej literatúry, najmä pre deti a mládež. Jej dcéra Oľga Kmeťová-Stajková dodnes kráča v jej šľapajach.“

За прínos k rozvoju a šíreniu bulharskej kultúry na Slovensku Júlia Stajková získala Čestné uznanie a pamätnú medailu ministra kultúry Bulharskej republiky a tiež Rád Cyrila a Metoda II. stupňa.

Autor: **Mgr. Karolína Karailievová**

HRONSKÝ BEŇADIK - SVÄTÝ ANTON - BANSKÁ ŠTIAVNICA

Začiatkom jesenného septembra som sa prvýkrát zúčastnil každoročnej návštevy Hronského Beňadiku s predstaviteľmi bulharskej komunity na Slovensku. Dovtedy som o tomto mieste nepočul a pred cestou som si o ňom vyhľadal informácie. Prvé písomné zmienky sú z roku 1075, zaznamenané aj v erbe mesta, v ktorých sa spomína opátstvo benediktínskeho rádu. Odtiaľ pochádza jeho názov Hronský Beňadik s upresnením, že leží pri rieke Hron. Dodnes sa nad obcou týči kláštor a katedrála, ktoré sú svedkami mnohých udalostí, ktoré ovplyvnili život v

бях чувал за това място и преди пътуването потърсих информация за него. Първите писмени сведения са от 1075 година, отбелязана и в герба на населеното място, в които се споменава за абатство на Ордена на бенедиктинците. Оттук идва и названието му Хронски Бенядик с уточнението, че се намира край река Хрон. И до днес над селото се издигат манастирът и катедралата, които са свидетели на много събития, засегнали живота по тези земи. През 14. век абатството получава готически облик, по време на османските нашествия служи като отбранителна крепост, а по-късно, в края на 19. в., е застигнато от пожар. Днес манастирският комплекс е паметник от национално значение, посещаван от много поклонници. Тук се съхранява реликва с Божията кръв, дарена от унгарския крал Матияш Корвин през 1483 г.

За мене беше изключително интересно да науча за връзката между това малко село от Банскобистришкия район на Словакия и България. Четирима български студенти, участвали в Словашкото народно въстание, намират тук смъртта си. Героичният подвиг на Еньо Енев Игнатов, Стоян Панов Стоянов, Сейко Станчев Даскалов и Димитър Георгиев Тодоров не е забравен от местното население, което се грижи за техния гроб, и всяка

tomto kraji. V 14. storočí dostalo opátstvo gotickú podobu, počas osmanských vpádov slúžilo ako obranná pevnosť a neskôr, koncom 19. storočia, ho zachvátil požiar. Kláštorňý komplex je dnes pamiatkou národného významu, ktorú navštevuje množstvo pútnikov. Je tu uložená relikvia s Božou krvou, ktorú daroval uhorský kráľ Matej Korvín v roku 1483.

Bolo pre mňa mimoriadne zaujímavé dozvedieť sa o prepojení tejto malej dedinky z Banskobystrického kraja Slovenska s Bulharskom. Zahynuli tu štyria bulharskí študenti, ktorí sa zúčastnili Slovenského národného povstania. Na hrdinský čin Enya Eneva Ignatova, Stoyana Panova Stoyanova, Seika Stancheva Daskalova a Dimitara Georgieva Todorova nezabudlo ani miestne obyvateľstvo, ktoré sa o ich hrob stará a každoročne si uctí ich pamiatku spolu s bulharskou komunitou na Slovensku. Na ich počesť postavili v centre obce pomník. Silné sú slová vyryté na ňom: „Daleko od domova skosil vás smrtonosný dážď, pamätať bude večne, že ste za nás padli, Slovensko – druhá vaša vlasť.“

Pred budovou magistrátu nás čakalo zastúpenie samosprávy v osobe starostu Ľubomíra Krovinu a jeho zástupcu Karola Bandžiho. Podľa starého slovanského zvyku nás miestni ľudia vítali chlebom a soľou, ale aj výborným slovenským pečivom. Spevácka skupina

година заедно с българската общност в Словакия почита паметта им. В центъра на селото е издигнат паметник в тяхна чест. Силни са думите, гравирани върху него: „Далеч от дома ви покоси смъртоносен дъжд, Словакия – вашата втора родина – вечно ще помни, че за нея умряхте.“

Пред сградата на Общината ни очакваше местната управа в лицето на кмета Любомир Кровина и заместника му Карол Бандзи. По стар славянски обичай местните хора ни посрещнаха с хляб и сол, а също и с вкусно приготвени словашки печива. Певческа група „Делинка“ приветства гостите с изпълнения на популярни словашки и български песни. В обръщението си към събралото се множество посланик Васил Петков, кметът Кровина и председателят на БКС Деница Секуличка подчертаха необходимостта от славянско единство и колко е важно народите да се поддържат взаимно и да не се сеят раздори помежду им. Като славянин и славист, ми беше много приятно да чуя тези думи. След церемонията по поднасянето на венци и цветя на паметника на загиналите партизани, на която прозвучаха химните на България и Словакия, се отправихме към гробищния парк. Там сведохме глави пред гроба на българските студенти.

Нашето пътуване продължи към намиращото се близо до Банска Щявница село Свети Антон.

„Delinka“ privítala hostí vystúpením populárnych slovenských a bulharských piesní. Veľvyslanec Vasil Petkov, primátor Krovina a predsedníčka BKZ Denica Sekulička vo svojich príhovorochoch k zhromaždenému davu zdôraznili potrebu slovanskej jednoty a to, aké dôležité je, aby sa národy navzájom podporovali a nezasievali medzi sebou nezhody. Ako Slovana a slovanistu ma tieto slová veľmi potešili. Po pietnom akte kladenia vencov a kvetov k pomníku padlých partizánov, pri ktorom zazneli hymny Bulharska a Slovenska, sme zamierili do cintorínskeho parku. Tam sme sklonili hlavy pri hrobe bulharských študentov.

Naša cesta pokračovala do dedinky Svätý Anton, ktorá sa nachádza neďaleko Banskej Šťavnice. Nespornou dominantou je tu barokový a klasicistický zámok, v ktorom v 18. - 20. storočí žili šľachtické rody Koháry a Coburg.

Vďaka Veľvyslanectvu Bulharska na Slovensku a BKZ sme kaštieľ navštívili zadarmo a užili si bohaté kultúrne dedičstvo. Rozmanitosť exponátov a architektúra budovy ukazujú, že obe rodiny nešetřili na nákladoch. Veľa napovedajú aj o ich životoch, záujmoch a záľubách. V pôvodnom vzhľade kaštieľa je symbolika s ročným kalendárom - 4 vchody (ročné obdobia), 7 oblúkov (dni v týždni), 12 komínov (mesiace v roku), 52 miestností (týždne v roku), 365 okien (dni v roku). V interiéri zámku možno vidieť cenné umelecké predmety

Безспорна забележителност тук е замъкът в стил барок и класицизъм, в който са живели аристократичните родове Кохари и Кобурготски в периода 18. – 20. в.

Благодарение на Посолството на България в Словакия и БКС разгледахме безплатно замък и се насладихме на богато културно наследство. От разнообразието на експонатите и архитектурата на сградата се вижда, че двете фамилии не са пестили средства. Те говорят много и за живота, интересите и увлеченията им. В първоначалния вид на замък се открива символика с годишния календар – 4 входа (годишните времена), 7 арки (дните от седмицата), 12 комина (месеците в годината), 52 стаи (седмиците в годината), 365 прозореца (дните в годината). В интериора на замък виждаме ценни предмети на изкуството от всички краища на света. Поглед привлича Златният салон с мебели, покрити с 24-каратово злато, който е сватбен подарък за френската кралица Мария Антоанета от майка ѝ императрица Мария Терезия. Най-голямата експозиция с ловни трофеи и оръжия в Словакия се намира именно в този замък.

Както е известно, замъкът в Свети Антон е бил любимото място на българския цар Фердинанд Саксбурготски. В т.нар. Български салон са изложени негови лични вещи, повечето от които са свързани с България.

Духовното обогатяване продължи с посещение на Банска Щявница – най-старият миньорски град в Словакия, днес част от световното културно наследство на ЮНЕСКО. Вероятно красивото градче допълнително е вдъхновило поета романтик Андрей Сладкович, който тук пише най-дългото любовно стихотворение в света, посветено на несбъднатата му любов Марина. На много места из града може да се видят малки скулптури на влюбена двойка, която чете „Марина“. Интересна забележителност е Банката на влюбените, която съхранява историите на различни любови от цял свят.

Някога в Банска Щявница са се добивали злато и сребро. Легендата разказва, че докато пасял стадото си, един овчар видял златен и сребърен саламандър. Те се скрили от него под един камък, а като го повдигнал, овчарят открил злато. Днес по-висока стойност от златото имат многото забележителности в града, сред които ще споменем Стария и Новия замък, църквите „Св. Катерина“ и „Успение Богородично“, паметника на чумата на площад „Св. Троица“, калварията на хълма Щафенберг, миньорския музей. Струва си човек да се потопи в романтичната атмосфера на този красив град.

В края на деня, изпълнен с незабравими преживявания и чувства на вяра, надежда и любов, поехме обратно към Братислава.

Автор: **Сергей Осмоловски**, студент „Славянски изследвания“, Университет „Коменски“

z celého sveta. Pozornosť púta Zlatý salón s nábytkom pokrytým 24-karátovým zlatom, ktorý bol svadobným darom francúzskej kráľovnej Márii Antoinette od jej matky cisárovnjej Márie Terézie. V tomto zámku sa nachádza najväčšia expozícia poľovníckych trofejí a zbraní na Slovensku.

Ako je známe, zámok vo Svätom Antone bol obľúbeným miestom bulharského kráľa Ferdinanda Saksoburggotského. V tzv. Bulharskom salóne sú vystavené jeho osobné veci, z ktorých väčšina súvisí s Bulharskom.

Duchovné obohatenie pokračovalo návštevou Banskej Štiavnice - najstaršieho banského mesta na Slovensku, dnes zaradeného do svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Nádherné mestečko zrejme inšpirovalo aj romantického básnika Andreja Sládkoviča, ktorý tu napísal najdlhšiu ľúbostnú báseň na svete, venovanú svojej nenaplnenej láske Maríne. Malé plastiky zamilovaného páru čítajúceho „Marínu“ možno vidieť na mnohých miestach v meste. Zaujímavou pamiatkou je „Banka lásky“, v ktorej sú uložené príbehy rôznych lások z celého sveta.

V Banskej Štiavnici sa kedysi ťažilo zlatom a striebrom. Legenda hovorí, že pastier pri starostlivosti o svoje stádo uvidel zlatú a striebornú salamandru. Skryli sa pred ním pod kameň, a keď ho pastier zdvihol, objavil

БЪЛГАРСКИЯТ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ В БРАТИСЛАВА ПРЕДСТАВИ УНИКАЛНИ ПЛАСТИКИ ПОД ЗВУЦИТЕ НА КОСМИЧЕСКА МУЗИКА

Изложба под наслов „Ан(и)малии“ представи Българският културен институт в Братислава на 29 юни. Неин автор е българската художничка Христина Табакова, която живее в Словакия. Събитието премина при небивал интерес поради изключителната актуалност на екологичната тема за опазването на природата и „зеления“ начин на живот, която подтиква Табакова към създаване на нестандартно изкуство – статуетки, изработени от стари метални предмети, части от консерви, часовници, машинни елементи и др., както и абстрактни платна.

Директорката на БКИ г-жа Ваня Радева определи художничката като новатор, носещ неповторим авторски отпечатък: „Нейното творчество с естетиката си се противопоставя на отхвърлянето, на безотговорното консуматорство на материали, енергия и хора. Работата ѝ съчетава два принципа – начин да даде на изхвърлените материали втори дъх и шанс те да намерят ново приложение. Принципът на повторното използване, респ. рециклирането, което използва Христина, връща изхвърлените предмети към нов живот“.

Музикална рамка на събитието постави изпълнението на Силвия Такачова на хенгдръм – музикален инструмент, наречен „космическо чудо“. Звучите, които той произвежда, са сплав от звученето на гонг, барабан, тибетски чаши, звънчета и др. Смята се, че музиката му лекува и пречиства душата, подобно на творбите на Табакова.

Христина Табакова завършва Средното училище по приложни изкуства (SUPŠ) в Братислава през 1989 г. под ръководството на академичния художник Рудолф Фила. През 1996 г. завършва Академията за изящни изкуства (VŠVU) в Братислава, специалност „Графичен дизайн“, при проф. Станислав Станкоци. След

злато. Днес majú mnohé pamiatky v meste vyššiu hodnotu ako zlato, z ktorých spomenieme Starý a Nový zámok, kostoly „Sv. Kataríny“ a „Nanebovzatia Panny Márie“, morový pomník na námestí „Sv. Trojice“, kalvária na vrchu Stauffenberg, banícke múzeum. Oplatí sa ponoriť sa do romantickej atmosféry tohto krásneho mesta.

Na konci dňa, plní nezabudnuteľných zážitkov a pocitov viery, nádeje a lásky, sme sa vybrali späť do Bratislavy.

Autor: **Sergey Osmolovski**, študent slavistiky Univerzity Komenského

BKI PREDSTAVIL UNIKÁTNE PLASTIKY ZA ZVUKOV KOZMICKEJ HUDBY

Výstavu s názvom An(i)malii predstavil Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave 29. júna. Autorkou je bulharská výtvarníčka Christina Tabakova, ktorá žije na Slovensku. Podujatie sa uskutočnilo s nemalým záujmom verejnosti, aj pre aktuálnosť tematiky životného prostredia, ochrany prírody a zeleného spôsobu života. Tieto a podobné podnety inšpirujú Christinu Tabakovú kreovať neštandardné umenie – figúrky zo starých a niekedy aj podivuhodných kovových predmetov, z plechoviek, zo starých hodín, z častí strojov, ale aj abstraktné plátna. Riaditeľka BKI, pani Vanja Radeva, ju nazvala inovátorkou, ktorá ponúka jedinečnú autorskú pečat: „Jej umenie sa so svojou estetikou stavia proti odmietaniu, nezodpovednej a konzumnej spotrebe materiálov, energie a ľudí“. V jej tvorbe sa spájajú dva

princípy – schopnosť dať diskvalifikovanému materiálu druhý dych a šancu nájsť nové využitie.

Hudobným rámcom podujatia bolo vystúpenie Silvie Takáčovej na hudobnom nástroji hendgram. Niekedy je tento nástroj označovaný ako „kozmickej zázrak“. Zvuky hendgramu sú fúziou gongu, bubna, tibetských pohárov, zvonov a iného. Verí sa, že hudba hengramu lieči a očisťuje dušu. Podobne ako aj diela Christiny Tabakovovej.

Mgr. Art. Christina Tabakova vyštudovala Strednú umelecko-

дипломирането си, освен с графичен дизайн, тя непрекъснато търси и други начини за изразяване. Опитва разнообразни техники за рисуване, експериментира с хартия. Започва да намира вдъхновение за работата си най-вече в складове за вторични суровини, които са препълнени с различни материали, сякаш чакащи нова употреба. Авторката създава своите фантастични фигурални триизмерни обекти, като заварява, комбинира и орнаментира и всъщност рециклира предмети, основно парчета метал. Така възникват нейните малки пластики, а авторката се превръща в скулптор и декоратор. Христина създава десетки творби, първоначално без

priemyselnú školu (SUPŠ) v Bratislave v roku 1989 u akad. maliara Rudolfa Filu. V roku 1996 absolvovala Vysokú školu výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave, odbor grafický dizajn, u prof. Stanislava Stankóciho. Po ukončení štúdia sa venovala grafickej tvorbe, pričom neustále hľadala aj iné možnosti sebavyjadrenia sa. Skúšala rôzne maliarske techniky a experimentovala s papierom.

Inšpiráciu k tvorbe začala autorka nachádzať aj v prostredí zberných dvorov a šrotovísk, ktoré prekypujú heterogénnou zmesou materiálu, ktorý akoby čaká na svoje nové uplatnenie. Fantazijno-figurálne, trojrozmerné motívy, autorka komponuje v štýle spájania a lepenia predmetov, ktoré

амбиция да ги излага, въпреки че е академично подготвен творец. Както сама признава, тази работа за нея е преди всичко бягство от света на комерсиалното. Това са произведения, възникващи спонтанно, като игра с форми, в която не липсва чувство за хумор и хипербола.

Автор: **БКИ**

NAIVA BRATISLAVA 2022 ИЗЛОЖБА

През септември, както и в предишни години, изложбената зала на Примациалния дворец в Братислава отвори врати за пети път за Международната изложба за наивистично изкуство NAIVA Bratislava 2022. В нея участва и българската художничка Мария Загорска от София (Murphy_draw – Gallery, Bulgaria). Мария твори в различни направления – илюстрация, приложно изкуство. Художничката има над 200 творби зад гърба си. Работи с различни материали – маслени бои, акрил, акварел. Любимата ѝ техника на рисуване е акварелът, а фините детайли постига с тънък молив. Публиката в Братислава може да види творчеството ѝ, вдъхновено от италианската опера „Риголето“. Тази година носител на главната награда на NAIVA Bratislava 2021 стана финландският художник Кика Нирен.

Идеята за Международна изложба за наивистично изкуство NAIVA Bratislava 2022 възниква от ентузиазма на хора от гражданското сдружение ART 40 и цели да предостави пространство за изява на сродните души на наивистичните творци.

Формата на наивното изкуство като цяло се формира предимно от средата, външното влияние, образованието и интереса на авторите към художественото творчество. Не е от съществено значение дали самият автор доказва, че творчеството му може да бъде идентифицирано именно като наивистичното изкуство. Това са произведения на чистата радост, без правила, водени от личната интуиция на автора.

Може би е време наивистичното творчество да бъде преразгледано през призмата на теорията на изкуството и да бъде пренесено в новото

пochádzajú zo spomenutých zberných dvorov a najmä z kusov kovového šrotu. Takto vznikajú drobné plastiky, pričom z autorky sa stáva sochárka a dekoratérka.

Christina vytvorila niekoľko desiatok pozoruhodných diel, spočiatku bez ambície ich vystavovať, hoci je akademicky vzdelaná výtvarníčka. Ako sama priznáva, tvorba je a zostáva pre ňu únikom zo sveta komercie. Jej diela vznikajú spontánne, ako hra s formami, pričom tam nechýba svojský zmysel pre humor a tzv. hyperbola.

Sme milo prekvapení aký veľký záujem u divákov vzbudili kúsok Christiny Tabakovej – veľa z nich už je bleskurýchlo vypredaných.

Autor: **BKI**

NAIVA BRATISLAVA 2022 VÝSTAVA

V septembri, ako aj po minulé roky, po piatý krát otvorila svoje dvere výstavná sieň Primaciálneho paláca v Bratislave pre Medzinárodnú výstavu naivného umenia NAIVA 2022. Zúčastnila sa jej aj bulharská výtvarníčka Maria Zagorska zo Sofie (Murphy_draw – Gallery, Bulgaria). Maria tvorí v oblasti ilustrácie a užitočného umenia. Za sebou má viac ako 200 diel. Používa rôzne materiály ako sú olejové farby, akryl, či akvarel, pričom posledná spomenutá technika je jej najobľúbenejšia. Jemné detaily vykresluje tenkým perom. Tohto roku bratislavskí diváci môžu vidieť jej tvorbu inšpirovanú talianskym operným dielom Rigoletto.

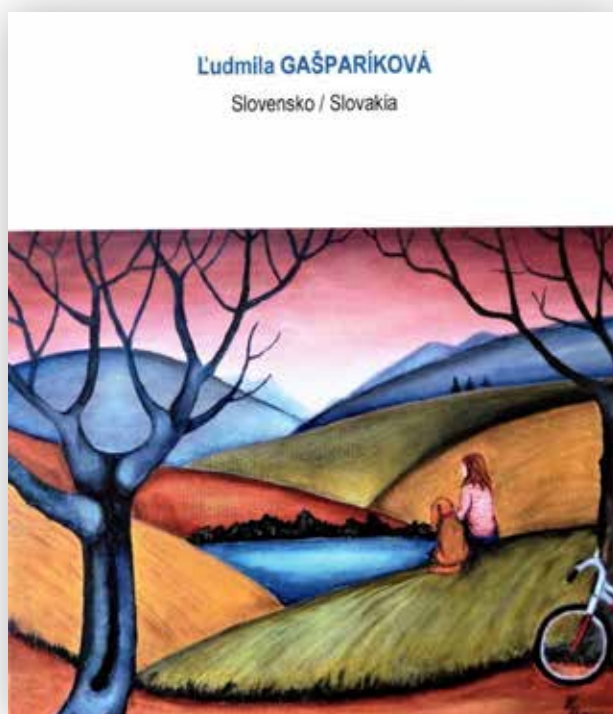
Tohto roku víťazkou Hlavnej ceny NAIVA Bratislava 2021 sa stala fínska maliarka Kikka Nyrén, ktorej prácu tu tiež uvádzame ako titulnú.

Myšlienka medzinárodnej výstavy naivného umenia NAIVA Bratislava vznikla z nadšenia ľudí z občianskeho združenia ART 40 s cieľom poskytnúť priestor pre vyjadrenie sa príbuzným dušiam naivných tvorcov.

Podoba naivného umenia je v súčasnosti viac formovaná prostredím, vonkajším vplyvom, vzdelaním a záujmom autorov o výtvarnú tvorbu. Nie je však podstatné, či sám autor dokáže svoju tvorbu identifikovať ako naivné umenie. Stále je to tvorba z čistej radosti, bez pravidiel, vedená vlastnou intuíciou autora.

Možno je čas naivnú tvorbu z pohľadu výtvarnej teórie znovu

хилядолетие, за да бъде разбрано изначално (несъзнателно) и прието едновременно като форма на т.нар. съзнателно наивистично изкуство. Наивистичното изкуство като емоционално изкуство, произтичащо от интуицията и чистото сърце, е все така актуално. Внася радост в живота ни, което е особено необходимо в днешно време. Затова се вдъхновете от тези произведения и мечтайте с нас за един по-добър и красив свят.

Изложбата ще продължи до 29 септември 2022 г. в зала Justiho на Примациалния дворец на площад Primaciálne námeste 2. Залата е отворена всеки ден без понеделник от 13:30 до 18:30 часа. Куратор и режисьор – Аджана Модлитбова. Входът е свободен.

Автор: **БКИ**

preskúmať a posunúť do nového tisícročia. Pochopiť pôvodné (nevedomé) naivné umenie a prijať aj to súčasné ako formu tzv. vedomého naivného umenia.

Naivné umenie ako umenie emocionálne, prameniace z intuície a čistého srdca je stále aktuálne. Prináša do našich životov radosť, v dnešnej dobe obzvlášť potrebnú.

Inšpirujte sa preto týmito dielami a snívajte spolu s nami o lepšom a krajšom svete.

Výstava potrvá do 29. septembra 2022 v Justiho sieni Primaciálneho paláca na Primaciálnom námestí 2.

Priestory sú otvorené denne okrem pondelka od 13:30 -18:30 hod. Vstup voľný.

Adžana Modlitbová – kurátorka a riaditeľka
ART 40& NAIVA BRATISLAVA

Autor: **БКИ**

ДЕНЯТ НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА БЪЛГАРИЯ БЕШЕ ОТБЕЛЯЗАН В БРАТИСЛАВА С ВЪЛНУВАЩ КОНЦЕРТ

Невероятните гласове на Маргарита Хранова и Стефан Илчев огласиха двореца „Зичи“ в словашката столица в навечерието на Деня на независимостта на България. Концертът се организира от Българския културен съюз в рамките на Фестивала на българската култура и се

провежда под патронажа на посланика на Р България в Словакия Васил Петков. В приветственото си слово той изтъкна историческата значимост на акта на провъзгласяване на независима България, който начертава нови посоки в развитието ѝ. За необходимостта от независимо слово, което правдиво да отразява живота в България и ежедневието на българите зад граница, говори специалният гост на събитието Кирил

DEŇ NEZÁVISLOSTI BULHARSKA OSLÁVILI V BRATISLAVE VZRUŠUJÚCIM KONCERTOM

Neuveriteľné hlasy Margarity Hranovej a Stefana Ilčeva sa niesli Zichiho palácom v hlavnom meste Slovenska v predvečer Dňa nezávislosti Bulharska. Koncert organizoval Bulharský kultúrny zväz v rámci Festivalu bulharskej kultúry a bol pod záštitou veľvyslanca Bulharskej republiky na Slovensku Vasilu Petkova. V uvítacom príhovore zdôraznil

historický význam aktu vyhlásenia nezávislého Bulharska, ktorý načrtol nové smery v jeho vývoji. Špeciálny hosť podujatia Kiril Valchev - generálny riaditeľ Bulharskej telegrafnej agentúry hovoril o potrebe nezávislého slova, ktoré pravdivo odráža život v Bulharsku a každodenný život Bulharov v zahraničí. Vyzval publikum, aby si prečítalo nezávislé správy BTA.

Predzvestou očakávaného koncertu bolo vystúpenie sestier Diany a Tamary Mikovich-

Вълчев – генерален директор на Българската телеграфна агенция. Той призова публиката да чете независимите новини на БТА.

Прелюдия към очаквания концерт беше изпълнението на сестрите Диана и Тамара Микови – седмокласнички от Българското училище в Братислава. Както всички се убедиха, словашкият им произход не се оказа пречка за брилянтното им пеене на любими български хитове, с които разчувстваха българско-словашката публика. С

siedmačiek z bulharskej školy v Bratislave. Ako sa všetci presvedčili, ich slovenský pôvod sa neukázal ako prekážka pre brilantný spev obľúbených bulharských hitov, ktorými dojali bulharsko-slovenské publikum. Svojím umeleckým prejavom zaujali speváka Stefana Ilcheva, s ktorým spoločne odohrali niekoľko skladieb. Pridala sa k nim učiteľka oboch dievčat Radmila Ilieva, ktorá počas duetu s talentovaným Stefanom Ilchevom pri skladbe „Camino“ predviedla závideniahodné spevácke schopnosti.

артистичното си поведение впечатлиха певеца Стефан Илчев, с когото съвместно изпълниха няколко песни. Към тях се включи учителката на двете момичета Радмила Илиева, която показва завидни певчески умения в дует с талантливия Стефан Илчев на „Камино“. Между прекрасните изпълнения на неостаряващи евъргрийни певецът сподели и съкровени мисли за музиката и звездите на българската рок и попмузика, като разкри, че Маргарита Хранова е любимата му певица. Появата ѝ на сцената предизвика бурните аплодисменти на публиката, която се наслади на кадифения глас на певицата и нейните хитове „Далечна песен“,

Medzi nádhernými vystúpeniami nestarnúcich evergreenov sa spevák podelil aj o svoje najvnutornejšie myšlienky o hudbe a hviezdach bulharského rocku a pop music a prezradil, že Margarita Hranová je jeho obľúbenou speváčkou. Jej vystúpenie na pódiu vyvolalo búrlivý potlesk publika, ktoré si vychutnávalo zamatový hlas speváčky a jej hity „Dalechna pesen“, „Albena“, „Ostavame“, „Se la vi“ a ďalšie. Pozornosť si zaslúžil nenútený, no dojímavý spôsob komunikácie Margi Hranovej s publikom.

Návštevníci koncertu ocenili talent domácich spevákov a pridali sa k nim spevom, tancom alebo len zábavou. Dobrá nálada bola spečatená úsmevmi

„Албена“, „Оставаме“, „Се ла ви“ и др. Внимание заслужаваше непринуденият, но и докосващ душата начин, по който Марги Хранова общуваше с публиката.

Присъстващите на концерта оцениха таланта на родните певци и се присъединиха към тях, като припяваха, танцуваха или просто се забавляваха. Доброто настроение беше запечатано усмивки по лицата, които издаваха, че концертът ще се помни дълго като незабравимо преживяване.

Автор: БКС

ДНИ НА БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА В СЛОВАКИЯ КОШИЦЕ, 02. - 03.07.2022 Г. ИЗЛОЖБА И КОНЦЕРТ

Гражданите на Кошице бяха сърдечно посрещнати на тържественото откриване на Дните на българската култура в Словакия технически музей. Събитието се проведе под патронажа на извънредния и пълномощен посланик на Република България в Словакия република Н. Пр. Васил Петков. На него присъстваха и консул Габриела Примова, Ваня Радева, директор на Българския културен институт в Братислава, и г-н Ян Мелих от Словакия

на твърчах, ktoré prezrádzali, že návštevníci budú na koncert ešte dlho spomínať ako na nezabudnuteľný zážitok.

Autor: BKZ

DNI BULHARSKEJ KULTÚRY NA SLOVENSKU KOŠICE 02.-03.07.2022. VÝSTAVA A KONCERT

Košická verejnosť bola srdečne privítaná na slávnostnom otvorení podujatia Dni bulharskej kultúry `2022, v tamojšom Slovenskom Technickom múzeu. Konalo sa pod záštitou mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky v Slovenskej republike J.E. pána Vasilu Petkova. Zároveň boli privítaní: pani konzulka Gabriela Primova, pani Vania Radeva, riaditeľka Bulharského kultúrneho inštitútu v Bratislave a pán Ján Melich zo Slovenského technického múzea.

Po dlhšom čase sa bulharským organizáciám na Slovensku podarilo pripraviť spoločnú prezentáciu súčasných bulharských a slovenských umelcov a zároveň takto vytvoriť most medzi bulharskou a slovenskou kultúrou. Vďaka za podporu patrí všetkým partnerom: občianskemu združeniu Terra Culta, Bulharskému veľvyslanectvu, Bulharskému kultúrnemu inštitútu a

технически музей.

След дълго време български организации в Словакия успяха да подготвят представяне на съвременни български и словашки творци и същевременно да изградят мост между българската и словашката култура. Благодарим на всички партньори за подкрепата на събитието: Гражданско сдружение Terra Culta, Българското посолство, Българския културен институт и Словашкия технически музей в Кошице. Българската общност в Кошице, в лицето на г-н Стефан Пейчев и г-н Боян Балев, помогна за подготовката на галавечерята.

Програмата започна с откриването на изложбата „MORE“ на българската художничка Радостина Доганова, родена в България, близо до бреговете на Черно море. Отпечатъкът на нейния жизнен и творчески път кулминира в драматична, колоритна композиция, която започва от завихрянията по повърхността на буйна река и стига до темата за морето. Водната повърхност за нея се превръща в метафора на свободата – водата като природна стихия, която винаги е в движение, има сила, енергия, не познава препятствия по пътя си. От друга страна, Радостина свързва тази тема с усещането за сигурност, за дом, като „въображаемо“ завръщане в родна България. Нейният характер и тоналност винаги са отразени в заглавията на изложбите ѝ – „Трансформации“, „В търсене на идентичност“, „Различна Радост“, Dolce Vitae, Felicitas и в момента MORE.

Slovenskému technickému múzeu v Košiciach. Bulharská komunita v Košiciach pomohla s prípravou slávnostného večera, menovite pán Stefan Pejčev a pán Bojan Balev.

VÝSTAVA:

Program sa začal otvorením výstavy MORE - bulharskej výtvarníčky Radostiny Doganovej. Narodila sa v Bulharsku neďaleko pobrežia Čierneho mora. Zápis jej životnej a tvorivej cesty vrcholí dramatickou, pastóznou, arôznofarebnou kompozíciou hladiny dravej rieky, a napokon aj s témou mora. Morská hladina sa pre ňu stala metaforou slobody - voda ako prírodný živý, ktorý je v pohybe, má v sebe silu, energiu a nepozná

prekážky na svojej ceste. Na druhej strane – Radostina spája túto tému aj s pocitom bezpečia, domova, a s pomyselným návratom do rodného Bulharska.

Jej charakter a tónina sa premieta aj v názvoch výstav – Premeny, Hľadanie identity, Iná Radosť, Dolce vita, Felicitas (a aktuálne More).

KONCERT:

Počas Dní bulharskej kultúry na Slovensku zazneli dve svetové premiéry hudobných diel Albeny Petrovič Vračanskej a Vladislava Šarišského, aj za ich prítomnosti. Na pódiu vystúpil dirigent bulharského pôvodu Konstantín Ilievský. Je skladateľom a klaviristom a od r. 2020 pôsobí v Symfonickom orchestri Slovenského rozhlasu ako dirigent. Je hudobným riaditeľom orchestra Sinfonietta dell'Arte a dlho pôsobil v orchestri Dianopolis v bulharskom

По време на откриването на Дните на българската култура в Словакия 2022 се състояха две световни премиери на музикални произведения от авторите Албена Петрович Врачанска и Владислав Шаришки в присъствие на авторите. На сцената излезе диригентът от български произход Константин Илиевски, който е композитор и пианист.

Концертът започна с „Ария“ от българския композитор Красимир Кюркчийски (1936 г.). Композицията е вдъхновена от българския фолклор, както са и повечето му големи произведения. Последва „Фантазия за виола и струнен оркестър“ от Йохан Непомук Хумел, опус 94 (1778). Този словашки композитор, когото австрийците също си присвояват, е един от най-популярните ученици на Волфганг Амадеус Моцарт. Като солист участва камерният виолист Лудовит Кара, родом от Нитра.

Композицията „Севдана“ за цигулка и струнен оркестър, написана от Георги Златев Черкин – български композитор и педагог от по-старото поколение, беше изсвирена от Радомир Цикатрицис, който е възпитаник на Консерваторията в Братислава. Член е на Словашката филхармония.

Композиторият Иля Зелйенка е важна фигура от словашкия музикален авангард. Тази година навършва 90 години. Работил е като драматург на Словашката филхармония. По-късно – в тогавашното Чехословашко радио. Musica Slovaca е композиция, вдъхновена от народни песни от района Чичмани.

Като солист се представи Анежка Кара-Дърмоллова, член на Словашкия филхармоничен оркестър. Ръководителка е на женския камерен оркестър The Ladies Ensemble. От 2020 г. работи и като концертмайстор на оркестър Sinfonietta dell Arte.

Дните на българската култура продължават с успех и признание от страна на публиката и в Банска Бистрица.

Jambole. Spolupracuje so Symfonickým orchestrom Bulharského rozhlasu a s Bulharskou filharmóniou v Sofii. Bol častým hosťom viacerých renomovaných európskych a svetových orchestrov a je držiteľom ceny Krištáľová lýra v kategórii dirigent, za výnimočný koncert so Symfonickým orchestrom Bulharského rozhlasu a so sólistami Viedenskej a Štuttgartskej opery. Ilievsky je pedagógom kompozície a dirigovania v Štátnom konzervatóriu v Bratislave.

Koncert sa začal Áriou, ktorú skomponoval bulharský skladateľ Krasimir Kjurkčijsky (1936). Skladba je inšpirovaná bulharským folklórom ako napokon väčšina jeho diel.

Zaznela Fantázia pre violu a sláčikový orchester opus 94 od Johanna Nepomuka Hummela (1778). Tento slovenský hudobný skladateľ, ktorého si radi prisvojujú Rakúšania, patril k najobľúbenejším žiakom Wolfganga Amadea Mozarta. Ako sólista sa predstavil violista Ľudovít Kara, rodák z Nitry, ktorý sa venuje komornej hudbe.

Skladbu Sevdana pre husle a sláčikový orchester, ktorú napísal Georgi Zlatev Čerkin, bulharský skladateľ a pedagóg staršej generácie, zahral Radomir Cikatricis. Tento výborný interpret študoval na Konzervatóriu a VŠMU v Bratislave a je členom Slovenskej filharmónie.

Hudobný skladateľ Ilja Zeljenka bol významnou osobnosťou slovenskej hudobnej avantgardy. Tento rok si pripomína 90. výročie narodenia. Pôbil ako dramaturg Slovenskej filharmónie a neskôr aj v Československom rozhlase. Musica Slovaca je skladba inšpirovaná ľudovými piesňami z Čičmian. Ako sólistka sa predstavila Anežka Kara – Drmolová, ktorá je členkou orchestra Slovenskej filharmónie. Je aj líderkou dámskeho komorného orchestra The Ladies Ensemble. Od roku 2020 pôsobí aj ako koncertná majsterka orchestra Sinfonietta dell Arte.

Dni Bulharskej kultúry úspešne a s uznaním divákov pokračovali v Banskej Bystrici.

Автор: БКИ

ИНТЕРВЮ С... Д-Р КАТАРИНА КОНЯРИКОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗА НА СЛОВАЦИТЕ ОТ БЪЛГАРИЯ

Д-р Конярикова, какво Ви свързва с България?

Баба ми по бащина линия Зузана Сикорова е родена в Горна Митрополия, а дядо ми Адам Коларик – в Подем. Баба Катарина Ковачова и дядо Павел Янчик по майчина линия са от Горна Митрополия. Съдбата обаче решава друго – майката на майка ми умира много рано и така се сдобивам с баба и дядо „осиновители“ – Анна Ковачова (сестра на Катарина Ковачова) и Михал Ферков. Родени са в България и са израснали там, но родителите им са родени в сръбската Войводина и румънския Надлак. Ние сме от словаците от т. нар. Долна земя, от българските словаци. И аз съм част от тях, независимо че съм родена в Словакия.

Бихте ли ни разказали нещо за себе си?

След завършване на основното си образование постъпих в професионална гимназия по химия. Мечтата ми беше да продължа да следвам история и литература, но нямах късмет на кандидат-студентските изпити и съдбата отново ме срещна с химията. Завърших биохимия във Факултета по химични и хранителни технологии. Пътят ми към литературата беше затворен. Продължих образованието си в Медицинския факултет, завърших докторантурата в Института за нормална и патологична физиология, където

ROZHOVOR S... DR. KATARÍNOU KOŇARIKOVOU, PŘEDSEDNÍČKOU SPOLKU SLOVÁKOV Z BULHARSKA

Paní doktorka Koňariková, čo Vás spája s Bulharskom?

Moja babička z ockovej strany, Zuzana Sýkorová, sa narodila v Hornej Mitropoliji a dedko, Adam Kolárik, v Podeme. Babička Katarína Kováčová a dedko Pavel Jančík z maminkinej strany pochádzajú tiež z Hornej Mitropoliji. Osud však zariadil, že maminkina maminka zomrela veľmi skoro, a tak mám aj „adoptívnych“ starých rodičov Annu Kováčovú (sestra Kataríny Kováčovej) a Michala Ferkova. Narodili sa v Bulharsku a vyrástli tam, ale ich rodičia sa narodili v srbskej Vojvodine a v rumunskom Nadlaku. Patríme teda medzi Slovákov z Dolnej zeme, medzi Slovákov z Bulharska. Som krajanka, hoci som sa narodila už na Slovensku.

Prezradíte nám v krátkosti niečo o sebe?

Po skončení základnej školy som sa dostala na Stredné odborné učilište chemické s maturitou. Mojm snom bolo ísť ďalej študovať históriu a literatúru, ale nemala som šťastie na prijímacích pohovoroch, a tak ma osud opäť zavial k chémii, na Fakultu chemickej a potravinárskej technológie, kde som skončila odbor biochémie. Cesta k literatúre bola nadobro zarúbaná. Ďalej som v štúdiu pokračovala na Lekárskej fakulte, kde som dokončila doktorandské štúdium v odbore Normálna a patologická fyziológia a na fakulte som ostala až dodnes.

Hovoríte, že ste mali cestu k literatúre zarúbanú. My však o Vás vieme, že k nej predsa len máte blízko.

Áno, tak trochu aj áno. Som členkou Spolku slovenských spisovateľov a písanie bolo vždy mojou vášňou. Napísala som dve básnické zbierky a dve zbierky poviedok. Občas prispievam do Literárneho týždenníka a iných médií, ale to je už na dolnozemskej tému. Literatúru mám veľmi rada a určite sa k nej

работя и до днес.

Казвате, че пътят Ви към литературата е бил затворен. Известно ни е, че това не е съвсем така.

Да, донякъде. Член съм на Асоциацията на словашките писатели и писането винаги е било моя страст. Издавала съм две стихосбирки и две книги с разкази. От време на време публикувам в Literárny týždenník и други медии, но по-скоро на теми, свързани със словаците от Долната земя. Много обичам литературата и със сигурност в бъдеще ще продължа с писането, особено на разкази мистерии, но сега се занимавам главно с темата за Долната земя. Работя върху изследване за живота на словаците в България, което ми коства доста време, тъй като не става въпрос само за писане, но и за проучване на архиви и обработка на документи. Това включва и четенето, в последно време съм затрупана с книги, които нося навсякъде със себе си и ги чета във всяка свободна минута.

Вие сте председател на Съюза на словаците от България? Как се озовахте на този пост?

Това е труден въпрос, на който нямам еднозначен отговор. По-скоро бих казала, че Съюзът имаше нужда от „подмладяване“ и аз бях насреща, ако мога така да се изразя. Истина е, че винаги съм се възхищавала от живота на моите баба и дядо, интересуваха ме различни събития и тъй като харесвам историята и някак си ми идваше отвътре, започнах да правя родословно дърво на нашия род. Баба търпеливо ми разказваше истории, диктуваше дати, показваше ми снимки. С удоволствие участвах и в срещите на Съюза, които се организираха ежегодно. Но никога не съм се интересувала от пост в Управителния съвет и не съм си и помисляла, че един ден мога да стана негов председател. Писането и интересът ми към живота на словаците от България ме привлякоха към дейността на Съюза. Мотивиращо беше публикуването на мои стихове в „Годишника на Съюза на словаците от България“, което смятах за голям успех.

Предложението да ме номинират за председател дойде в Скалица от тогавашния председател Щефан Червеняк.

Какво беше началото на председателския Ви

е още plnohodnotnejšie vrátim, myslím tým k mojím mysterióznym poviedkam, ale teraz sa venujem najmä literatúre dolnozemskej. Pracujem na štúdiu o živote Slovákov v Bulharsku, ktorá mi zaberá veľa času, nakoľko nejde len o písanie, ale aj o štúdium v archívoch a spracovávanie získaných dokumentov. K tomu však patrí aj čítanie, a tak som v posledných dňoch obložená knihami, ktoré si beriem so sebou, kde sa len dá a čítam v každom voľnom čase.

Ste predsedníčkou Spolku Slovákov z Bulharska. Ako ste sa k tomu postu dostali?

To je ťažká otázka a sama nemám na ňu jednoznačnú odpoveď. Ale skôr by som sa priklonila k možnosti, že Spolok potreboval „omladiť“ ak to tak môžem povedať a ja som sa náhodou motala okolo. Je pravda, že som bola vždy fascinovaná životom mojich starých rodičov, zaujímal ma príbeh a keďže mám rada históriu a akosi to pramení z mojej povahy, začala som robiť rodostrom našej rodiny. Babka mi trpezlivo rozprávala príbehy, diktovala dátumy, ukazovala mi fotky. Rada som sa aj zúčastňovala stretnutí Spolku, ktoré sa každoročne organizovali. Ale nikdy som sa nejako vážnejšie nezaujímal o pôsobenie vo výbore a už vôbec som nepomyslela na to, že by som raz mohla byť predsedníčkou. Prepojenie s mojím literárnym písaním a záujmom o život Slovákov v Bulharsku ma tak nejako stále zavievalo k činnosti Spolku. Istotne bolo povzbudením aj uverejnenie mojich básničiek v Ročenke Spolku Slovákov z Bulharska, ktoré som považovala za obrovský úspech.

Návrh na moje nominovanie za predsedníčku prišiel v Skalici a ako prvý ho vyslovil vtedajší predseda Štefan Červenák.

Aké boli vaše začiatky ako predsedníčky?

Výbor Spolku sa spolu s mojím nominovaním taktiež zmenil. Mnohí, ktorí vo výbore pôsobili dlhé roky, funkciu zložili, a tak spolu so mnou nastúpila do výboru aj nová pomoc, ale mnohí v ňom zotrávajú dodnes. Keďže Spolok funguje už vyše tridsať rokov, každý vedel a vie, čo má robiť a ja som zásahy do zabehaných právomocí nerobila. Nemôžem povedať, že začiatky boli ťažké, alebo ľahké. Boli to také normálne začiatky. Veci, ktoré som chcela urobiť, alebo zmeniť, som predložila ako návrh, ktorý bol alebo nebol výborom schválený. Podľa toho som zvolila ďalšie

ПОСТ?

Настъпиха промени в Управителния съвет на Съюза. Мнозина, които бяха част от него в продължение на много години, подадоха оставки. Заедно с мене се присъединиха и нови сътрудници, много от които са в ръководството и до днес. Тъй като Съюзът развива дейност вече над тридесет години, всеки знаеше какво да прави и аз не съм се намесвала в установения ред. Не мога да кажа дали началото е било трудно, или лесно. Беше едно нормално начало. Нещата, които исках да направя или да променя, отправях като предложение, което ръководството одобряваше или не одобряваше. И според това решавах какви да бъдат следващите стъпки. Опитвах се срещите на УС да протичат в приятелска атмосфера, понякога по-неформална, защото ние не сме търговска фирма, а Съюз на сънародници, обединени от семейни връзки и живота в Долната земя. Всички промени и иновации, които въведохме заедно като екип, се внедриха съвсем естествено, сякаш винаги ги е имало.

Говорите за промени и новости в Съюза. Какви по-точно са те?

На първо време това са такива обикновени неща като модернизиране на уебсайта, комуникация с членовете на Съюза по електронната поща, създаване на профил във Фейсбук. Осъществяваме и други форми на комуникация, не всеки има интернет и не всеки от нашите членове има компютърни умения. Става въпрос за по-възрастното поколение, което е нашето основно ядро. С удоволствие се обаждаме по телефона или пишем писма. Постепенно се насъбраха доста неща, създадохме списанието Fajauka, което излиза четири пъти годишно, и интернет телевизия Pod tornácom; издаваме свой евангелистки календар със снимки от различни събития; организираме много мероприятия, на които имаме възможност да се срещаме и сближаваме. Сред тях може да споменем посещенията на театрални представления за възрастни и деца, запазихме турнира по табла, основан от нашия първи председател Шефан Зеленак, организираме екскурзии до България с посещение на родните ни села, пътуваме с лодки по Дунава... Всеки може да си избере каквото му е по сърце и така нашата общност да се събира и

кроки. Снажила съм са, aby si zasadania výboru zachovali priateľskú atmosféru, niekedy viac neformálnejšiu, pretože náš Spolok nie je žiadna „biznis firma“, ale spolok krajanov, ktorých spája najmä rodinné puto a život na Dolnej zemi, a tak k tomu aj pristupujem. Všetky zmeny a novinky, ktoré sme spolu ako tím zaviedli, sa adaptovali prirodzene, akoby boli stále našou súčasťou.

Говорите о zmenách a novinkách v Spolku. Aké to najmä boli?

Spočiatku také jednoduché záležitosti, ako zmodernizovanie webstránky, emailová komunikácia s členmi Spolku, zavedenie Facebooku. Stále však zachovávame aj iné formy komunikácie, veď nie každý má internet a nie každý z našich členov vie pracovať s počítačom. Je to hlavne staršia generácia, ktorá je naším jadrom, a preto radi

zdvihneme telefón, alebo napíšeme list. Potom sa to postupne nabaľovalo, založili sme časopis Fajauka, ktorý vychádza štvrťročne, internetovú televíziu s názvom Pod tornácom, tlačíme si vlastný evanjelický kalendár s fotkami z podujatí, organizujeme množstvo podujatí, na ktorých sa máme možnosť stretnúť a viac zblížiť. Je to návšteva divadiel pre dospelých aj deti, zachovávame turnaj v hre Tabla, ktorý založil ešte náš prvý predseda Štefan Zelenák, organizujeme zájazdy do Bulharska spojené s návštevou rodných dedín, výlety loďou po Dunaji... tak, aby si každý mohol vybrať, čo mu je srdcu blízke a aby sa naša komunita čo najviac premiešavala a poznávala. Potom sú to vedecké konferencie na dolnozemskej téme, založili sme literárnu súťaž Dolnozemske zlaté pero a iné. Na tomto mieste patrí veľká vďaka členom výboru, bez podpory ktorých by nápady ostali len nápismi. S ich podporou sa však stávajú realitou. Cením si ich prácu a obetavosť,

опознава. Да не пропускаме научните конференции, насочени към теми за Долната земя. Дадохме начало на литературния конкурс Dolnozemske zlaté pero и др. Тук е мястото да благодаря на членовете на УС, без чиято подкрепа идеите нямаше да намерят реализация. Оценявам техния труд и отдадеността, която влагат в организацията на събитията.

Какви са бъдещите Ви планове? Върху какви проекти работите в момента?

Трябва да кажа, че имам безброй планове и идеи. На някои им трябва по-дълго време, за да узреят, други представям веднага и след одобрението им от УС ги реализирам. В момента работя върху гореспоменатата публикация, но през последните седмици, ме вълнува една идея, която обаче се нуждае от по-дълго време за узряване и пристъпвам предпазливо към нея. Засега тя е известна само на УС. Това, което мога да разкрия, е планираното пътуване до родните български села през май 2023 г. по случай 100-годишнината от пристигането на първата учителка в България. По повод на това събитие бихме искали да организираме научна конференция в Братислава. Също имаме намерение оценяването на творбите в литературния конкурс Dolnozemske zlaté pero 2023 да бъде в присъствието на авторите, тъй като досега конкурсът се провеждаше по електронен път. Ако имаме достатъчно средства, планираме да поканим авторите в конкурса в Братислава, където ще имат възможност да се срещнат с журито и други известни автори. И не на последно място, не се отказваме от идеята за собствени клубни помещения, където да се срещат нашите сънародници и в тях да организираме всички наши по-малки мероприятия.

Радвам се, че отношенията между нашите сънародници, Посолството на България в Словакия, Българския културен институт и Българския културен съюз са повече от сърдечни и се надяваме на ползотворно сътрудничество.

„НЕ СЕ ГАСИ ТУЙ, ШО НЕ ГАСНЕ“

74 години БСУ „Христо Ботев“ в Братислава продължава да посреща своите ученици

И тази учебна година в двора на БСУ „Христо Ботев“ прозвучаха химните на Република България и на Словашката република, с което се постави началото на новата учебна 2022/2023 година.

Както повелява българската традиция, откриването на учебната година бе отбелязано с песни, стихотворения, танци, добро настроение, усмивки и надежди.

Официални гости на празника бяха извънредният и пълномощен посланик на България

с акую са вkladajú do organizácie podujatí.

Акё máte plány do budúcnosti? Na akých projektoch práve pracujete?

Musím povedať, že plánov a myšlienok mám neúrekom. S niektorými sa pohrávam dlhšie, lebo potrebujú vyzrieť aj v mojej hlave, iné predkladám hneď a po súhlase výboru aj realizujem. Teraz pracujem na spomínanej publikácii, ale popritom sa práve v týchto posledných týždňoch pohrávam s jednou myšlienkou, ktorá však potrebuje dlhší čas na dozretie, a preto aj kroky, ktoré podnikám, zvažujem s chladnou hlavou. Zatiaľ je to medzi mnou a výborom Spolku. Čo môžem prezradiť je plánovaný zájazd do rodných dedín v máji 2023 pri príležitosti 100. výročia príchodu prvej učiteľky do Bulharska a k tejto udalosti by sme chceli zorganizovať aj vedeckú konferenciu v Bratislave. Taktiež by sme chceli vyhodnotenie literárnej súťaže Dolnozemske zlaté pero 2023 urobiť za účasti autorov víťazných prác, nakoľko zatiaľ súťaž prebiehala elektronicky. Plánujeme, ak budeme mať dostatok finančných prostriedkov, pozvať autorov z Dolnej zeme do Bratislavy, kde budú mať možnosť zoznámiť sa s porotou a inými významnými autormi. A v neposlednom rade, nevzdávame sa myšlienky vlastných klubových priestorov, kde by sa naši krajanovia mohli stretávať a kde by sme mohli organizovať všetky naše menšie podujatia.

Som rada, že vzťahy medzi našimi krajanmi, Veľvyslanectvom Bulharska na Slovensku, Bulharským kultúrnym inštitútom i Bulharským kultúrnym zväzom sú viac ako srdečné a tešíme sa dobrej spolupráci.

„NEZHASNE TO, ČO NEHASNE“

74 rokov BSŠ „Hristo Botev“ v Bratislave, naďalej víta svojich študentov.

Aj v tomto akademickom roku zazneli na nádvorí BSŠ „Hristo Botev“ hymny Bulharskej republiky a Slovenskej republiky, čím sa začal nový školský rok 2022/2023.

Ako káže bulharská tradícia, otvorenie školského roka sa oslavovalo piesňami, básňami, tancami, dobrou náladou, úsmevom a nádejami.

Oficiálnymi hosťami slávnosti boli: mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Bulharska v Slovenskej republike, pán Vasil' Petkov, konzulka pani Gabriela Primová, pani Vera Yuhasova, predsedníčka Verejnej rady školy, Denica Sekulička, predsedníčka BKZ, Vanya Radeva, riaditeľka BKI v Bratislave a rodičia.

Pán Nikolay Yordanov, učiteľ matematiky na škole, privítal všetkých hostí, žiakov, učiteľov, rodičov a otvoril nový školský rok.

Slávnosť začala hudobným vystúpením a tancom v podaní najmenších - detí z MŠ/ prípravný krúžok/ na BSŠ „Hristo Botev“. Hneď po nich prváci ukázali, že sú do školy pripravení a hrdo vyhlásili: „Už som v prvej triede.“

в Словашката република Васил Петков, консул Габриела Примова, Вера Юхасова, председател на Обществения съвет на училището, Деница Секуличка, председател на БКС, Ваня Радева, директор на БКИ в Братислава, и родители.

Николай Йорданов, учител по математика в училището, приветства всички гости, ученици, учители, родители и откри новата учебна година. Тържеството започна с музикално изпълнение и танц от най-малките – децата от детската градина (подготвителна група) към БСУ „Христо Ботев“. Веднага след тях първокласниците показаха, че са готови за училище и гордо заявиха: „Аз съм вече в първи клас“. Втори клас завладя всички с рецитал на словашки и български език. Трети клас (освен на

Друга триада všetkých zaujala recitálom v slovenskom a bulharskom jazyku. Tretiaci (okrem slovenčiny a bulharčiny) recitovali riekanky aj v angličtine a žiaci 4. ročníka potešili prítomných pesničkou a krásnymi básničkami. Piataci sa zoradili v radoch odrastených žiakov a opäť ukázali svoj talent.

Nasledovali mnohé ďalšie vystúpenia, v rámci ktorých žiaci zaspievali, zarecitovali a dojali srdcia všetkých: Marta Pokorná z 8. ročníka, Diana Miková a Nataliya Gregorová zo 7. ročníka. Nádherné hudobné vystúpenie Tamary a Diany Mikovích dojalo všetkých. Nezabudnime aj na moderátorov – najstarších z 11. ročníka: Alexandra Hucka a Kristiany Rozenbergovej.

Po mori emócií – od radosti a úsmevov až po nostalgiu a slzy v očiach – zazvonil prvý školský zvonec. Podľa tradície sa najprv školských lavíc pod vencom z bielych balónov, uvítaní chlebom a soľou a vyslaní po vode, ujali žiaci prvého ročníka s triednou učiteľkou pani Ľudmilou Terzievovou. Neďaleko za nimi boli kaky (staršie dieťa- dievča) a batkovci (staršie dieťa- chlapec) z druhého stupňa pani Tatiány Tenevovej a už

словашки и български) зареди рими и на английски език, а учениците от 4. клас зарадваха публиката

dospelí tretiaci hrdo nasledovali pani Radmilu Ilievu. Pani Lyubomira Dimova šťastne, ale aj s malou dávkou

с песен и прекрасни стихове. Петокласниците се подредиха в редиците на порасналите ученици и показаха своя талант за пореден път.

Последваха още много изпълнения от ученици, които пяха, рецитираха и вълнуваха сърцата на всички: Марта Покорна от 8. клас, Диана Микова и Наталия Грегорова от 7. клас. Прекрасното музикалното изпълнение на Тамара и Диана Микови докосна всички. Да не забравим и водещите – най-големите от 11. клас: Александер Хуцко и Кристиана Розенберг.

Сред море от емоции – от радост и усмивки до носталгия и сълзи в очите – удари и първият учебен звънец. По традиция първи към училищните скамейки, под венец от бели балони, посрещнати с хляб и сол и изпратени по вода, поеха първолаците с класен ръководител Людмила Терзиева. Неотлъчно след тях вървяха каките и батковците от втори клас на госпожа Татяна Тенева, а вече порасналите третокласници гордо следваха госпожа Радмила Илиева. Госпожа Любомира Димова с радост, но и с мъничка доза тъга, поведе за последен път четвъртокласниците към класната стая.

Така училищният звънец призова към класните стаи и всички останали ученици от 5. до 12. клас, а на всички родители, учители и гости припомни незабравими спомени от ученическите години.

Успешна и спорна учебна година!

Автор: БСУ „Христо Ботев“ – Братислава

СЛОВАШКО-БЪЛГАРСКИ ОБРАЗОВАТЕЛЕН КЪТ НА ОТКРИТО

На 25 октомври 2022 г. се проведе тържественото откриване на словашко-българския образователен кът в двора на нашата детска градина „Христо Ботев“ в присъствието на деца, родители и приятели на детската градина. Откриването беше съпроводено от програма, която включваше и шествие с фенери.

смутку, viedla naposledy do triedy štvrtákov.

Školský zvonček tak zavolal do tried aj všetkých ostatných žiakov z 5. až 12. ročníka a pripomenul všetkým rodičom, učiteľom a hosťom nezabudnuteľné spomienky na školské roky.

Úspešný a neobyčajný školský rok!

Autor: BSŠ Hristo Botev Bratislava

SLOVENSKO -BULHARSKÝ NAUČNÝ VZDELÁVACÍ CHODNÍK

Dňa 25.10.2022 sa v areáli našej škôlky Christo Boteva konalo slávnostné otvorenie Slovensko – bulharského náučného vzdelávacieho chodníka za prítomnosti detí, rodičov a priateľov materskej školy. Otvorenie bolo spojené so sprievodným programom, ktorého súčasťou bol aj lampiónový sprievod. Tomu predchádzal spoločný tvorivý workshop, na ktorom si deti spoločne so svojimi

Преди това децата заедно със своите родители взеха участие в творческа работилница, където изработиха красиви фенери във формата на тикви.

Гражданското сдружение „Приатели на Българското училище „Христо Ботев“ в Братислава“, основател на ЦДГ „Христо Ботев“, с финансовата подкрепа на Фонда за подкрепа на малцинства „Кулминор“, е инициатор за създаването на образователния път в двора на училището. Изработен е от интерактивни елементи и макети на различна тематика, които представляват интерес както за най-малките посетители, така и за широката публика. Образователният път е изграден за целите на възпитателно-образователната дейност на два езика – български и словашки. Може да бъде полезен в различни езикови и природонаучни образователни дейности за деца и ученици от детската градина и началното училище, но също може да служи в развлекателни дейности и занимания по интереси.

Входна врата приветства посетителите на образователния път и въвежда в неговото предназначение. В него се намират осем интерактивни панела, два от които на тема „околна среда“ и шест сменящи се от областта на българския език и култура. Основната идея на образователния път е чрез нагледно обучение на открито децата да се научат да разбират и езиково да овладяват факти от опазването на околната среда и от народното творчество. Заедно със своите учители, децата и учениците могат да създават панели с фигури и думи, свързани с български народни мъдрости и гатанки, като по този начин съставят двуезичен речник на думите от природата и околната среда.

Образователният път се превърна в любимо занимание за децата, носи им радост, мотивира ги да опознават природата и да учат български език по забавен начин.

Автор: **Мариана Капраликова**,
директор на ЦДГ „Христо Ботев“ – Братислава

родители изработиха красиви фенери в твare теквiц.

Общianske združenie priateľov Bulharskej školy ako zriaďovateľ Materskej školy Christo Boteva s finančnou podporou Fondu na podporu národnostných menšín Kultminorom vybudovalovareáliškolského dvora medzi stromami náučný vzdelávací chodník s interaktívnymi prvkami a modelmi, s rôznymi témami a príbehmi, ktoré svojím vyhotovením zaujmú najmenších návštevníkov, ale aj širokú verejnosť. Chodník je budovaný na účely výchovno-vzdelávacej činnosti dvojjazyčne v bulharskom a slovenskom jazyku. Jeho využiteľnosť je pri jazykových a prírodovedných vzdelávacích aktivitách detí a žiakov Bulharskej materskej a základnej školy, ale aj pri rôznej oddychovej a záujmovej činnosti.

Pozostáva zo vstupnej brány náučného chodníka, ktorá víta návštevníkov a prezentuje jeho zameranie a z 8 interaktívnych panelov. Z toho 2 fixných interaktívnych panelov s témou životné prostredie a ekológia a 6 obmeniteľných panelov podľa rôznych tém na podporu bulharskej kultúry a jazyka.

Základnou myšlienkou vybudovania náučného chodníka bolo viesť deti zážitkovým učením v exteriéri k pochopeniu a jazykovým znalostiam v enviromentálnej oblasti a v oblasti ľudovej slovesnosti.

Deti a žiaci v spolupráci so svojími učiteľmi, tak môžu vytvárať vymeniteľné panely slovne a graficky, s rôznymi témami ako bulharské porekadlá, ľudové múdrosti, hádanky a vytvoria tak dvojjazyčný slovník slov v prírode.

Chodník sa u detí teší veľkej obľube, prináša deťom radosť, dáva nové podnety spojené s učením o prírode a zábavnou formou ich sprevádza pri spoznávaní bulharského jazyka.

Autor: **Mgr. Marianna Kapráliková**
Riaditeľka MŠ

Vydavateľ: **Bulharský kultúrny zväz**
Adresa: **Obchodná 21, 811 06 Bratislava**
Tel: **0948502558**
IČO: **42 133 050**
Facebook: **Bulhari a ich kamaráti na Slovensku**
Evidenčné číslo: **EV 4818/13**
Periodicita vydávania: **štvrtročník**

Dátum vydania: **12 / 2022**
Ročník vydávania: **49**
ISSN: **2585-805X**
Redaktor: **Denitza Sekoulitchka**
Korektor BG: **Miglena Mihaylova-Palanska**
Prekladateľ: **Stanislava Encheva**
Korektor SK: **Ludovít Halmo**

ГЕОРГИ БОРШУКОВ

Човекът, който промени холивудското кино, или историята на Георги Боршуков.

Повечето от вас вероятно са чували за холивудския касов хит „Матрицата“. Това е един от най-популярните филми в историята на киното, известен със своите впечатляващи визуални ефекти. Въпреки тази грандиозна популярност, малко българи знаят, че зад реализацията му стои и наш сънародник. Говорим за експерта по специални ефекти в киното Георги Боршуков.

Той е роден през 70-те години на миналия век. Завършва Софийската математическа гимназия, след което продължава образованието си в чужбина. От 1992 до 1995 г. следва електронно инженерство в Университета в Рорчестър, САЩ. От 1995 до 1997 г. специализира компютърна графика в Университета в Бъркли. По време на тези две години Боршуков е един от създателите на филма „Кампанили“, който представлява пробив в технологиите на изобразяване на истински модел в компютърно изображение.

Георги е забелязан от водеща американска филмова компания. Така, през есента на 1997 г., е поканен да стане част от екипа на отличения с награда Оскар „В какво се превръщат мечтите“ с участието на актьора Робин Уилямс. Ефектите, използвани в този филм, завладяват зрителите и се възприемат като изключително ценни от индустрията. Те се превръщат в основен атрибут на атрактивния филм „Матрицата“.

Участието на българина в създаването на някои от най-емблематичните продукции на големия екран не спира до тук. Той също е главно действащо лице в екипа по визуалните ефекти към филмите „Мисията невъзможна“, „Дълбока синева“ и „Майкъл Джордан на макс“. Всеки един от тях хвърля публиката в удивление, карайки я да съпреживява всяко впечатляващо движение, което се случва пред очите им. Подобно влияние не би било възможно без иновативните технологии, плод на труда на Боршуков.

GEORGI BORSHUKOV

Muž, ktorý zmenil hollywoodsku kinematografiu alebo príbeh Georgiho Boršukova.

Väčšina z vás už určite počula o hollywoodskom trháku Matrix. Ide o jeden z najpopulárnejších filmov v histórii kinematografie, známy svojimi pôsobivými vizuálnymi efektmi. Napriek tejto veľkolepej popularite málokto z Bulharov vie, že za jej realizáciou stojí aj náš krajan. Hovoríme o odborníkovi na špeciálne efekty v kine Georgimu Boršukovi.

Narodil sa v 70. rokoch minulého storočia. Vyštudoval matematické gymnázium v Sofii, po ktorom pokračoval v štúdiu v zahraničí. V rokoch 1992 až 1995 študoval elektronické inžinierstvo na University of Rochester v USA. V rokoch 1995 až 1997 sa špecializoval na počítačovú grafiku na univerzite v Berkeley. Počas týchto dvoch rokov bol Boršukov jedným z tvorcov filmu „Campanili“, ktorý predstavoval prelom v technológii vykresľovania skutočného modelu v počítačovom obraze.

Georgiho si všimla popredná americká filmová spoločnosť. Na jeseň roku 1997 bol teda pozvaný, aby sa stal súčasťou tímu oscarového filmu „What Dreams Become“ s hercom Robinom Williamsom v hlavnej úlohe. Efekty použité v tomto filme uchvátili divákov a priemysel ich považuje za mimoriadne cenné. Stávajú sa hlavným atribútom atraktívneho filmu „Matrix“.

Účasť Bulhara na tvorbe niektorých z najkonickejších inscenácií na veľkom plátne tým nekončí. Je tiež hlavným tvorcom v tíme vizuálnych efektov vo filmoch „Mission Impossible“, „Deep Blue“ a „Michael Jordan to the Max“. Každý z nich vyvoláva v publiku úžas a núti ho vcítiť sa do každého pôsobivého pohybu, ktorý sa im deje pred očami. Takýto vplyv by nebol možný bez inovatívnych technológií, ktoré sú výsledkom Boršukovovej práce.